

Předpokladem pro zvyšování úrovně přípravy vojsk je zavádění dvouletého cyklu výcviku a pohotovosti. Ten umožní výcvik jednotek, útvarů a svazků pro potřeby mírových operací při běžné přípravě. S využitím výcvikových publikací by mohl velmi flexibilně připravit jednotky v daném termínu na stanovenou mírovou operaci.

Takto získané penzum znalostí a dovedností umožní zdokonalovací přípravu kontingentu AČR předurčeného do konkrétní mírové operace. Navrhovaný dvouvariantní proces přípravy kontingentu AČR k vyslání do mírové operace by mohl umožnit přípravu kontingentu pro konkrétní misi několik týdnů před nasazením.

I přes permanentní reorganizace AČR zabezpečovala od roku 1993 účast svých součástí v mírových misích UNPROFOR, IFOR, SFOR, KFOR. Zásadním způsobem byla AČR ovlivněna vstupem České republiky do NATO a EU. Spolupráce s jinými státy ve strukturách Partnerství pro mír umožnila českým vojákům seznámit se se způsobem fungování Severoatlantické aliance a stát se plnoprávnými partnery nových spojenců. Integrační proces v EU se projevil v oblasti politické, hospodářské (ekonomické) a také vojenské. Od roku 2005 se ČR účastní mírové operace EUFOR na Balkáně.

Změna bezpečnostních hrozeb i nutnost přizpůsobení se bezpečnostní struktuře ve světovém i evropském měřítku ovlivnily vývoj národní vojenské vědy i chápání místa a úlohy AČR při obraně vlastního území ČR a území spojenců.

Vzhledem k tomu, že pokusy o vytvoření stálých mezinárodních sil OSN neuspěly, je OSN nucena přistupovat k užívání vojenských sil členských států, sestavovaných ad hoc pro jednotlivé mírové operace na základě rozhodnutí Rady bezpečnosti OSN.

K tomuto účelu byl v roce 1994 vytvořen tzv. **systém stálých ujednání** (SBAS – Stand-by Arrangement System), což je databáze, v níž země nabízejí své síly pro mírové operace OSN. Tak OSN má možnost znát své zdroje pro tyto účely. Zatím je v této databázi síly více než 71 zemí, včetně ČR [1]. Česká republika deklaruje připravenost k nasazení sil a prostředků mimo čl. 5 Severoatlantické smlouvy pro NATO a operací petersberského typu [2] pod vedením EU.

Systém dvouletého cyklu výcviku a pohotovosti AČR

Systém dvouletého cyklu výcviku a pohotovosti AČR [3] tvoří základní pilíř přípravy vojsk ve společném výcviku jednotek. Je založen na obdobném cyklu rotace, který je obvyklý v armádách NATO: **výcvik – operační nasazení – výcvik**. Je tvořen s cílem zabezpečit připravené deklarované uskupení vojsk pro operační nasazení ve stanoveném termínu.

V organizační struktuře AČR jsou **dvě mechanizované brigády**, tvořící základní zdroj pro výstavbu brigádních (a jiných) úkolových uskupení k plnění úkolů operačního nasazení v rámci NATO a EU. Brigádní úkolové uskupení je nejvyšším organizačním celkem AČR deklarovaným

k použití v době míru, zpravidla mimo území ČR. Do zdrojového rámce pro výstavbu brigádního úkolového uskupení dále náleží ostatní podpůrné a zabezpečovací jednotky AČR, které jsou na základě rozhodnutí NGŠ AČR pro jednotlivá brigádní úkolová uskupení předurčeny a účastní se společné přípravy k nasazení. Jednotky musí být připravovány v cyklu umožňujícím zabezpečit variantu nasazení jednoho brigádního úkolového uskupení v jednom roce a druhého v následujícím roce. Systém dvouletého cyklu výcviku a pohotovosti musí rovněž zabezpečit trvalý růst operačních schopností jednotek.

Dvouletý cyklus výcviku a pohotovosti se dělí na **rok intenzivního výcviku a rok vysoké pohotovosti (udržovací výcvik)**.

ROK INTENZIVNÍHO VÝCVIKU se člení na čtyři období, která se liší obsahem výcviku:

- a) úkolem **prvního období** je dosáhnout požadovaného stupně vycvičenosti a sladění družstev, osádek a obsluh,
- b) ve **druhém období** je procvičována společná činnost a sladění malých jednotek a období je zpravidla ukončeno sladěností čet,
- c) ve **třetím období** se uskutečňuje společný výcvik v rotě (v průběhu tohoto období musí jednotky zvládnout základní taktické činnosti v sestavě roty),
- d) ve **čtvrtém období** je prováděn taktický výcvik roty pro její použití v sestavě praporu (praporečnického úkolového uskupení) a brigády (brigádního úkolového uskupení).

Ve všech čtyřech obdobích (etapách) se počítá s výcvikem tematiky potřebné při plnění úkolů v podmínkách mírových operací. Jednotky, útvary a svazky se tímto způsobem seznámí s požadovanými činnostmi.

Po příchodu z výcvikového střediska je voják zařazen do dvouletého cyklu výcviku a pohotovosti, který začíná rokem intenzivního výcviku, a dělí se do těchto etap výcviku:

- 1. etapa - výcvik družstva (obsluhy),**
- 2. etapa - výcvik čty,**
- 3. etapa - výcvik roty (baterie, letky),**
- 4. etapa - sladění činnosti ve vyšších celcích.**

Následně je provedeno **hodnocení připravenosti k bojovému použití** (CREVAL - Combat Readiness Evaluation) a **vlastní speciální příprava** k operačnímu nasazení.

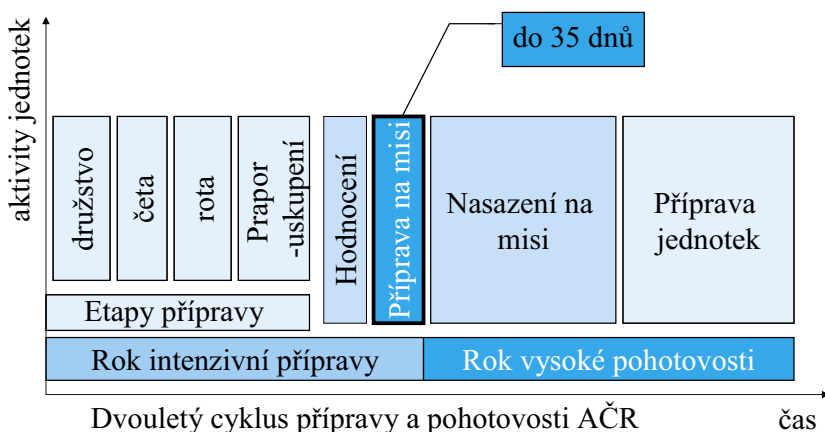
Etapy výcviku mohou být v průběhu výcvikového roku upravovány na základě dosahovaných výsledků tak, aby byl splněn základní cíl výcviku připravit jednotku, útvar, uskupení na splnění úkolu ve druhém roce cyklu.

V ROCE VYSOKÉ POHOTOVOSTI k nasazení je prováděn výcvik se zaměřením na sladění činností vyšších stupňů velení (prapor, brigáda) zpravidla formou účasti na národních a mezinárodních cvičeních tak, aby v požadované době mohl být svazek, útvar nebo jednotka nasazena do případné operace. Součástí výcviku v tomto období je i přímá příprava na konkrétní operační nasazení.

Výcvik ve druhém roce vysoké pohotovosti (udržovací výcvik) je zaměřen na udržení dosaženého stupně vycvičenosti, návyků a dovedností získaných v prvním roce cyklu.

Podle stupně znalostí a potřeby budou zařazovány techniky mírových operací i v roce vysoké pohotovosti.

Základním problémem výcviku jednotek v dvouletém cyklu výcviku a pohotovosti se v současné době jeví **absence bojových řádů a předpisů pro bojové použití jednotek druhů vojsk a služeb**. Předpokládá se zpracování bojových předpisů a řádů v průběhu roku 2005, který je z hlediska výcviku vojsk rokem přechodným. Současně se předpokládá do konce roku 2005 vypracování programů přípravy jednotek druhů vojsk a služeb.

Obr.: Příprava na misi (mírovou operaci)

V roce intenzivního výcviku i v roce vysoké pohotovosti (udržovacího výcviku) dvouletého cyklu výcviku a pohotovosti by měl probíhat výcvik se zaměřením na činnosti mírových operací. Na obr. je znázorněno umístění přípravy na misi (mírovou operaci) v rámci dvouletého cyklu výcviku a pohotovosti AČR.

Proces přípravy kontingentu AČR k vyslání do mírové operace

Na základě zjištěných poznatků z průběhu systému dvouletého cyklu výcviku a pohotovosti AČR, analýzy současného stavu [4, 5] **navrhují při přípravě kontingentu AČR předurčeného k vyslání do mírové operace postupovat podle následujících zásad:**

- ❑ vydat Nařízení náčelníka Generálního štábu AČR k výstavbě a přípravě kontingentu do doby zahájení personální práce,
- ❑ organizační jádro budoucího kontingentu sestavovat dle potřeby,
- ❑ **přípravu velitelů a štábů** provádět společně (skupina štábu, velitelé rot, čet a družstev),
- ❑ v průběhu velitelské přípravy provést seznámení příslušníků štábu, velitelů rot, čet včetně velitelů družstev s veškerými pracovními postupy (i se stálými operačními postupy),
- ❑ veškeré postupy a činnosti zaměřit k jednotnému pochopení plnění úkolů,
- ❑ stáž u kontingentu působícího v mírové operaci plánovat po provedené přípravě velitelů a štábu.

- ❑ **přípravu jednotek provádět** jako poslední část přípravy kontingentu,
- ❑ námět k odborně taktickému cvičení (OTC) a plánu rozehry vydat s dostatečným předstihem, aby byl prostor pro ujasnění výchozí situace,
- ❑ dobu trvání přípravy kontingentu k vyslání do mírové operace stanovit **do 35 dnů** bez ohledu na zvolenou variantu přípravy.

Dodržení těchto zásad umožní stanovit nový postup při přípravě kontingentu. Navrhují dvě varianty zpracované do etap přípravy kontingentu k vyslání do mírové operace:

PRVNÍ VARIANTA

První variantu je možné chápat jako hlavní. Vychází z výše uvedených zásad přípravy kontingentu AČR předurčeného k vyslání do mírové operace. V **tab. 1** je uvedeno členění první varianty **do pěti etap**.

Pořadí	Název	Účast a činnost	Doba
I. etapa	Společná velitelská příprava	❑ skupina štábu a velitelů rot, skupina velitelů čet a družstev ❑ společná část může být provedena formou, jakou jsou připravováni velitelé jednotek a štáb kontingentu	1 týden
II. etapa	Odborná stáž	❑ stáž by měla být plánována po provedení velitelské přípravy a měly by být přesně specifikovány úkoly, které se mají plnit v průběhu stáže	1 týden
III. etapa	Individuální příprava	❑ individuální část by měla být zaměřena na konkrétní osoby a funkce s důrazem na jejich povinnosti, vzhledem k jejich zkušenostem z předešlých misí a ke zvýšení úrovně profesionality	1 týden
IV. etapa	Nástup, vystrojení a očkování	❑ (pokud není provedeno u organického útvaru)	1 týden
V. etapa	Vševojsková příprava včetně střelb a info týden	❑ dle potřeby velitele kontingentu AČR	1 týden

Tab. 1: Etapy přípravy kontingentu AČR k vyslání do mírové operace (1. varianta)

Následně jsou rozpracovány jednotlivé etapy přípravy kontingentu k vyslání do mírové operace:

Příprava velitelů a štábů

I. etapa: Společná velitelská příprava

Navrhované cíle společné velitelské přípravy:

- ❑ připravit štáb a všechny velitelské stupně na výkon plánovaných funkcí,
- ❑ ujasnit úkoly vyplývající z plnění mírové operace,
- ❑ ujasnit pracovní postupy se zaměřením k jednotnému pochopení plnění úkolů,
- ❑ přípravu velitelů a štábů provádět společně (skupina štábu, velitelé rot, čet a družstev),
- ❑ u všech velitelských stupňů a štábu zvýšit profesionalitu potřebnou pro výkon funkcí v připravované mírové operaci,
- ❑ splnit plánovaná zaměstnání zaměřená na taktiku mírových operací.

Společná velitelská příprava velitelů a štábu **může probíhat na odborném pracovišti AČR např. Centru odborné přípravy mírových sil Vojenské akademie ve Vyškově (CP MS).** Příprava může probíhat ve dvou skupinách. V první skupině je zařazen štáb a velitelé rot. Ve druhé skupině velitelé čet a družstev. Společná část přípravy těchto dvou skupin proběhne v druhé části společné velitelské přípravy velitelů a štábu.

Společná velitelská příprava velitelů a štábu by se měla **zaměřit na:**

- ☐ pochopení politické situace v prostoru nasazení,
- ☐ směry a možnosti vývoje na území probíhající operace,
- ☐ pochopení skutečného významu činnosti kontingentu v místě probíhající mírové operace,
- ☐ zdůraznění vazby mezi administrátory případných organizací OSN působících v prostoru mírové operace,
- ☐ objasnění vazby mezi mírovou operací a etnickými skupinami v místě probíhající mírové operace,
- ☐ zdůraznění vazby mezi prozatímní (řádnu) vládou, parlamentem hostitelské země a lokálními představiteli, jakož i dalšími mezinárodními organizacemi.

Největším přínosem by měla být praktická zaměstnání zaměřená na prohledávací operace, zabezpečení doprovodu a eskort.

II. etapa: Odborná stáž

Odborná stáž by měla probíhat až po splnění cílů společné velitelské přípravy velitelů a štábu v prostoru mírové operace za účasti velitele kontingentu, náčelníka štábu, náčelníků skupin štábu a velitelů rot. Měly by být přesně specifikovány úkoly, které se mají plnit v průběhu stáže.

Cílem odborné stáže může být stanoveno:

- ☐ pochopení probíhající mírové operace a místa kontingentu v této operaci,
- ☐ pochopení operačního úkolu kontingentu a úkolů jednotek v podřízenosti kontingentu,
- ☐ seznámení se s prostorem odpovědnosti,
- ☐ zpracování záměrů přípravy příslušníků kontingentu
- ☐ zpracování záměru provedení rotace kontingentu.

Odborná stáž v prostoru mírové operace může mít **následující náplň:**

- ☐ účast na briefingu kontingentu působícího v místě mírové operace – seznámení s operačním úkolem a způsobem jeho plnění, rozdělení do skupin, seznámení s programem a vyčlenění prostředků a prostorů,
- ☐ podle individuálního plánu protějšku dochází k seznámení s prostorem a základnami, probíhá rekognoskace přidělených prostorů v závislosti na časových možnostech,
- ☐ po provedení závěru, vyhodnocení stáže následuje návrat do ČR.

Po příjezdu do ČR by mělo dojít k zhodnocení úkolů a cílů stáže. Mělo by se zhodnotit zda všichni účastníci byli seznámeni s operačním úkolem a úkoly plněnými ve své působnosti a obeznámeni s prostorem odpovědnosti.

Získané informace by měly sloužit jako jeden z podkladů pro zpracování záměru přípravy příslušníků připravujícího se kontingentu a záměru provedení rotace.

Příprava jednotlivců

III. etapa: Individuální příprava

Individuální příprava by se měla zaměřit na konkrétní osoby s důrazem na jejich funkční povinnosti a zvýšení odbornosti. Při zvyšování úrovně profesionality by bylo vhodné využít zkušeností těchto osob z předešlých misí.

Cílem individuální přípravy by mohlo být stanoveno:

- ☐ zvýšení odbornosti všech vojáků včetně specialistů (skupina CIMIC, logistiky atd.),
- ☐ prohloubení jazykových znalostí,
- ☐ příprava velitelské a štábní dokumentace.

Individuální příprava by se měla **zaměřit na:**

- ☐ odbornou přípravu skupiny CIMIC,
- ☐ odbornou přípravu logistických odborností,
- ☐ odborné kurzy (angličtiny, rádiového provozu a komunikace, k získání oprávnění řízení vozidel s modrými majáky, právních aspektů) a kurzy určené pro přípravu mechanizovaných družstev (vyhledávací operace),
- ☐ zpracování odborně taktického cvičení (OTC) a plánu rozehry na přípravu dokumentace pro nástup kontingentu a v součinnosti s odborným pracovištěm připravit ubytování a vystrojení.

Dle plánu individuální příprava může probíhat na odborných pracovištích (např. CP MS ve Vyškově), ve vzdělávacích centrech a útvech.

IV. etapa: Nástup, vystrojení a očkování

Nástup do určeného místa ke společnému výcviku může být proveden v rozmezí i několika dnů. K nástupu kontingentu je vydáváno nařízení velitele, kterého součástí je jmenný harmonogram s termínem nástupu. Pokud není kontingent vystrojen nebo není provedeno očkování, toto se provede při nástupu. Při příchodu určených velitelů a především velitelství kontingentu se předpokládá přinesení úplné dokumentace.

Příprava jednotek

V. etapa: Vševojsková příprava (včetně střelb a info týdne)

Vševojsková příprava probíhá podle předem zpracovaného plánu výcviku a je materiálně zabezpečována v součinnosti s možnostmi odborného pracoviště případně posádkových zařízení, útvarů a jednotek. Výcvik je nutné pečlivě připravovat a vést jak péčí odborného pracoviště (např. CP MS ve Vyškově), tak velitelským sborem kontingentu.

Cílem vševojskové přípravy by mohlo být stanoveno:

- ☐ připravit vojáky na výkon funkcí, vybavit je všemi potřebnými oprávněními,

- ❑ splnit předepsaná zaměstnání ve střelecké přípravě, řízení vozidel a taktice mírových operací,
- ❑ ujasnit všem příslušníkům kontingentu jejich úlohu a význam mírové operace na kterou se připravují, obsah a úlohy vyplývající z této mírové operace,
- ❑ zvýšit úroveň profesionality všech vojáků,
- ❑ sladit činnost jednotek kontingentu,
- ❑ prověřit stupeň vycvičenosti kontingentu (provést OTC).

Vševojsková příprava by se měla **zaměřit na:**

- ❑ střelby z ručních zbraní a házení ručních granátů (pistole, samopal, kulomet a granát) na určené střelnici,
- ❑ přeškolení řidičů na potřebný typ vozidel,
- ❑ řízení vozidel,
- ❑ ostré trháni,
- ❑ taktiku mírových operací.

Jednotky kontingentu a štáb na závěr výcviku by měly být sladěny a dosáhnout velmi dobré úrovně připravenosti k nasazení a plnění operačního úkolu. Jedním z příspěvků výcviku by mělo být zvýšení profesionality příslušníků kontingentu.

Po splnění cílů všech etap přípravy kontingentu AČR k vyslání do mírové operace příslušníci kontingentu ve stanovených termínech provedou rotaci.

DRUHÁ VARIANTA

Druhá varianta je členěna **do čtyř etap**. Vychází z výše uvedených zásad přípravy kontingentu AČR předurčeného k vyslání do mírové operace. Předpokládá provedení vystrojení a očkování u organického útvaru. Pro provedení čtyř etap výcviku kontingentu se taktéž předpokládá zachování časového intervalu **do 35 dnů**. V tab. 2 je uvedeno pořadí a název etap, účast a činnost, doba trvání etapy. Náplň etap je shodná podle názvu s první variantou.

Pořadí	Název	Účast a činnost	Doba
I. etapa	Společná velitelská příprava	❑ skupina štábu a velitelů rot, skupina velitelů čet a družstev; - společná část může být provedena formou, jakou jsou připravováni velitelé jednotek a štáb kontingentu	1 týden (+ 3 dny)
II. etapa	Odborná stáž	❑ stáž by měla být plánována po provedení velitelské přípravy a měly by být přesně specifikovány úkoly, které se mají plnit v průběhu stáže	1 týden
III. etapa	Individuální příprava	❑ individuální část by měla být zaměřena na konkrétní osoby a funkce s důrazem na jejich povinnosti, vzhledem k jejich zkušenostem z předešlých misí a ke zvýšení úrovně profesionality ❑ příprava na nástup ke společnému výcviku	1 týden
IV. etapa	Vševojsková příprava včetně střelby a info týden	❑ dle potřeby velitele kontingentu AČR	1 týden (+ 4 dny)

Tab. 2: Etapy přípravy kontingentu AČR k vyslání do mírové operace (2. varianta)

Zpracované dvě varianty etap přípravy kontingentu mohou společně tvořit **navrhovaný dvouvariantní proces přípravy kontingentu AČR k vyslání do mírové operace**. Veškeré činnosti, cíle, zaměření a doba v jednotlivých etapách představují určitou nabídku, kterou lze přizpůsobit vycvičenosti štábu a jednotek kontingentu a podmínkám mise.

Závěry

Zaváděný systém dvouletého cyklu výcviku a pohotovosti umožní nejen trvalý růst operačních schopností, ale také úpravu etap výcviku jednotek a to tak, aby byl splněn základní cíl výcviku a v případě nutnosti, aby byly připraveny k použití v daném termínu. Je velmi významné, že umožní také přímou přípravu na konkrétní mírovou operaci.

Jednotky kontingentu připravené v systému dvouletého cyklu výcviku a pohotovosti by měly být dostatečně vycvičeny k absolvování přípravy kontingentu AČR k vyslání do mírové operace.

Navrhovaný dvouvariantní proces přípravy kontingentu AČR k vyslání do mírové operace umožňuje připravit optimální posloupnost přípravy kontingentu. Časová variabilita umožní veliteli kontingentu reagovat na momentální stupeň vycvičenosti jednotek a připravenost velitelů a štábů. Zachovává posloupnost přípravy: velitelů a štábů, jednotlivců a jednotek.

Z uvedeného rozboru vztahu dvouletého cyklu výcviku a pohotovosti a navrhovaného dvouvariantního procesu přípravy kontingentu AČR k vyslání do mírové operace bude pro aplikaci v podmínkách AČR třeba:

- a) zapracování procedur (postupů) přípravy jednotek, útvarů a svazků na mírovou operaci do systému dvouletého cyklu výcviku a pohotovosti,
- b) vymezení základních kroků pro začlenění navrhovaného dvouvariantního procesu přípravy kontingentu AČR k vyslání do mírové operace do výcviku vojsk,
- c) zpracovat přehled všech možností realizace navrhovaného dvouvariantního procesu přípravy kontingentu AČR k vyslání do mírové operace,
- d) naučit a vycvičit velitele a štáby v používání dvouletého cyklu výcviku a pohotovosti a navrhovaného dvouvariantního procesu přípravy kontingentu AČR k vyslání do mírové operace při výcviku vojsk.

Poznámky a literatura:

- [1] PAVKA, M. Alternativy nástrojů kolektivní bezpečnosti: k vývoji mezinárodních ozbrojených sil. *Sborník VA Bmo*, řada C-D č.1/2000 s. 69, 71, 73.
- [2] Petersberské úkoly (Petersberg tasks). Na summitu ZEU v hotelu Petesberg nedaleko Bonnu byla v červnu 1992 byla vyhlášena Petersberská deklarace (Petersberg Declaration), jež mj. formulovala tzv. petersberské úkoly, zahrnující humanitní, záchranné a mírové operace. Petersberské úkoly byly v r. 1997 amsterodamskou smlouvou vtěleny do smluvního základu EU (článek 17) a tvoří tudíž nedílnou součást evropské obranné a bezpečnostní politiky (ESDP -European Security and Defence Policy) - druhého pilíře EU.
- [3] *Návrh Rozpracování koncepce výstavby profesionální Armády České republiky a mobilizace ozbrojených sil ČR, přepracované na změněný zdrojový rámec v oblasti přípravy příslušníků OS ČR*. Praha 2005, příl. č. 1, str. 1-2, 7-9, příl. č. 7, s. 6.
- [4] VÁCHALOVÁ, M., PROCHÁZKA, J. a kol. *Operace SFOR*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 1998.
- [5] *Analýza působení jednotek AČR v operacích IFOR a SFOR*. Praha: Generální štáb Armády České republiky, 2002.